

Inleiding

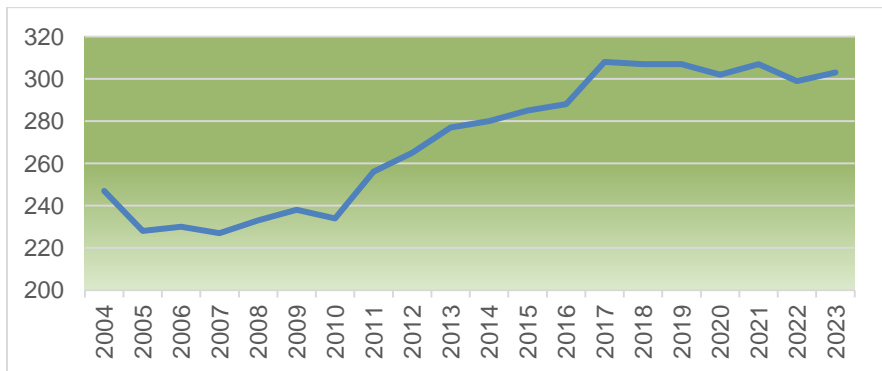
Het eerste deel van dit jaarverslag gaat over de vereniging als geheel. Daarna volgen de verslagen van de werkgroepen. De activiteiten van de werkgroep landschap en milieu worden in nauwe samenhang met en voor een groot deel door het bestuur uitgevoerd. Verslaglegging hierover staat in de paragraaf "beleid in uitvoering".

Jaarvergadering

De jaarvergadering vond plaats op 14 maart 2023 in De Kern in Ommen. *(Het verslag vindt u elders in deze Meander.)*

Ledenbestand

Op 31 december 2023 telde de vereniging 303 leden. In 2022 was dat 299 leden.

Grafiek met ledenaantallen op 31 december.

Bestuur

Voorzitter Hein Kuijper, bestuurslid Henk-Jan Bezemer en secretaris Martien Naarding zijn tijdens de jaarvergadering herkozen voor een nieuwe bestuursperiode van vier jaar. De overige bestuursleden zijn: Dook van Gils, Hans Overduin, Henk Ruiters en Arend Spijker.

Onze oud-voorzitter Han Bouman is afgelopen jaar helaas overleden.

Han was jaren direct betrokken bij de vereniging en was van 1997-2007 voorzitter. De vogelwerkgroep floreerde onder zijn kennis en leiding. Meer dan 65 jaar ringde hij vogels en kreeg voor zijn werk van de Vogelbescherming zelfs de Gouden Lepelaar. Wij zijn Han dankbaar voor zijn grote inzet en betrokkenheid bij onze vereniging.

Beleid in uitvoering

Samen met werkgroepleden heeft het bestuur ingespeeld op diverse actuele zaken. Daarbij hebben wij zoveel mogelijk proactief onze ideeën en wensen ingebracht in plannen en projecten van de overheden en particuliere organisaties. In bijlage 1 "samenwerking en overlegvormen" staat een overzicht met de organisaties waarmee we geregeld samenwerken.

Bestuurlijk overleg gemeente Ommen

Op 26 juni 2023 heeft weer een overleg met een vertegenwoordiging uit het gemeentebestuur plaatsgevonden. In het verleden hadden we meerdere keren per jaar zo'n bestuurlijk overleg met de wethouder en ambtenaar van de gemeente. De afgelopen jaren leek het effect van dit overleg af te nemen. Dit hebben we geagendeerd op 26 juni met de vraag of het nog nut heeft om dit overleg voort te zetten. De wethouder heeft uitgelegd dat het geen onwil is maar dat tegemoetkoming aan onze natuurwensen een vorm van 'omdenken' van de uitvoerende partijen vraagt. Wij zullen de komende tijd alert zijn op verbetering en daarvan af laten hangen of we het bestuurlijk overleg continueren.

Vechtdalrally

Wij vinden dat dit soort rally's niet in of bij natuurgebieden moeten worden gehouden. We hebben zowel de gemeente Ommen als de provincie Overijssel benaderd met vragen over de vergunningprocedure voor de Vechtdalrally. Daarbij hebben we niet alleen gewezen op verstorende effecten voor de natuur maar ook gevraagd hoe de effecten op stikstofuitstoot daarbij worden beoordeeld en hoe de natuurtoetsen worden uitgevoerd.

De reacties zijn erg procedureel en brengen ons tot de conclusie dat de zorgplicht voor de natuur door de overheden in de praktijk onvoldoende wordt gevuld.

Kindplein Oost

Omdat voor het realiseren van Kindplein West veel bomen (volgens ons onnodig) moesten wijken, heeft onze vereniging aangeboden om mee te denken over het inrichten van Kindplein Oost. Hier worden mogelijk 30 bomen gekapt. Wij hebben de raadleden hierover benaderd. We hebben geprobeerd om een locatie te kiezen waarbij bomen zoveel mogelijk worden gespaard. De gemeente heeft besloten om toch voor de locatie te gaan waarbij de 30 bomen in gevaar komen. Ons is wel toegezegd dat we betrokken worden bij de concrete uitvoering van de plannen.

Maaibeheer gemeente Ommen

We hebben de gemeente benaderd met de vraag waarom eerdere afspraken over meer natuur inclusief maaibeheer niet of slecht worden nageleefd. Het blijkt dat er in de praktijk te weinig zicht is op de uitvoering van maaiovereenkomsten door uitvoerders. We blijven de gemeente hierop aanspreken.

De Belte Lemele

Bouwplannen bij de Belte in Lemele leiden mogelijk tot bouw van een garage op een oude rivierduin in het Natuur Netwerk Nederland gebied. We hebben de gemeente gevraagd hoe het mogelijk is dat deze plannen zijn goedgekeurd terwijl deze in strijd zijn met het bestemmingsplan. Hierin staat 'Een groot deel van het erf ligt in het Natuur Netwerk Nederland. Deze natuur wordt in stand gehouden en waar mogelijk wordt het areaal vergroot'. De gemeente heeft toegezegd de situatie te onderzoeken en erop terug te komen.

Programma Ruimte voor de Vecht – project Varen op de Vecht

In voorgaande jaarverslagen is het belang van de Vecht voor nationale en internationale Natuurwaarden al beschreven. Ook dit jaar is veel van onze inzet besteed aan het projectonderdeel Varen op de Vecht. Het huidige vaarbesluit voor de Vecht moet worden geactualiseerd. Hierdoor moet er een nieuwe NB Wet vergunning door de provincie worden afgegeven. Omdat er verschillende belangen spelen onderzoekt een klein deskundigen groepje, waarbij ook wij betrokken zijn, welke mogelijkheden en onmogelijkheden er zijn om een verantwoorde recreatievaart op de Vecht mogelijk te maken, waarbij essentieel is dat behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden voorop staat. Ook ontbreekt op dit moment een beschrijving over welk beleid van toepassing is. Om de effecten van de toenemende vaarrecreatie op de natuurwaarden, waaronder avifauna, op de Vecht en haar oevers te kunnen beoordelen dient monitoring plaats te vinden. Dit voor ons essentiële punt ontbreekt. De inzet is deze afspraken tussen de belanghebbende partijen vast te leggen in een convenant. Wij voelen ons gesteund door Vogelbescherming Nederland. Vogelbescherming heeft in een brandbrief aan Gedeputeerde Staten van Overijssel gewezen op de negatieve effecten voor de natuur, veroorzaakt door de toegenomen recreatievaart op de Overijsselse Vecht.

Bomenplan Ommen 775

We hebben in 2023 een plan voorbereid om in het kader van Ommen 775 jaar Stadsrechten eenzelfde aantal bomen te planten. Wij willen daarbij zoveel mogelijk oorspronkelijk genetisch plantmateriaal gebruiken en de burgers van Ommen erbij betrekken. Het plan is enthousiast ontvangen door de Stichting 775 jaar stadsrechten Ommen en de gemeente Ommen. Het was vooral nog de vraag welke locatie geschikt was om het bos aan te

planten. De meest passende, door de gemeente aangeboden locatie, leek een voormalige afgewerkte stortplaats aan de Grensweg bij het Ommerbos te zijn. De gemeente heeft het gebied inmiddels ontdaan van afval dat nog aan de oppervlakte zichtbaar was en is gestart met verwijdering van de reuzenberenklauw. Maar er was toch nader grondonderzoek nodig voor de schoongrondverklaring en dat heeft voor vertraging van uitvoering van het plan gezorgd. Ook bleek het door ons gewenste oorspronkelijk plantmateriaal beperkt beschikbaar te zijn. Het plan wordt daarom gefaseerd uitgevoerd, te beginnen met autochtone boomsoorten die beschikbaar zijn.

Door de opgelopen vertraging is het nog nauwelijks een “Ommen 775”-plan te noemen. Wij vinden uitvoering nog steeds van belang omdat we daarmee iets positiefs toevoegen door de biodiversiteit te vergroten op deze voormalige stortplaats. Om dit bos met autochtone bomen die in 1248 hier ook groeiden te realiseren, willen we graag zoveel mogelijk inwoners uit Ommen en anderen betrekken.

Ommermars

Wij werken samen met het Burgerinitiatief Ommermars bij het natuurbeheer op de Ommermars. Om broedmogelijkheden te vergroten zijn nestkasten voor tapuiten ingegraven en is een klein vlot voor visdiefjes geplaatst. Er was discussie over de effectiviteit van een nestvlot en of er een vlot bijgeplaatst moet worden voor meer resultaat. Na onderzoek is gebleken dat er al wel broedpogingen zijn geweest en dat Natuurmonumenten in Groningen positieve ervaringen heeft met deze vloten. We hebben daarom besloten om als vereniging nog een vlot te gaan plaatsen en aan te bieden aan het Burgerinitiatief Ommermars. Het extra vlot wordt ook weer aangepast op verzoek van kunstenaar Eric Schutte en uitgevoerd in duurzaam materiaal.

Partnerovereenkomst Natuur en Milieu Overijssel (NMO)

De samenwerking met NMO is, op verzoek van NMO, afgelopen jaar vastgelegd in een partnerovereenkomst.

NMO wilde op deze manier vastleggen dat ze zich meer gaan inzetten op samenwerken en daarnaast het ondersteunen van haar netwerkpartners. Onze vereniging biedt in deze samenwerking haar kennis en activiteiten aan. Een en ander in overleg en passend binnen onze activiteiten en mogelijkheden. De overeenkomst is bedoeld als intentieverklaring.

Overige activiteiten van het bestuur

21 maart	Bijeenkomst in Hardenberg bijgewoond van Stichting bollenteelt Hardenberg.
17 april	Deelname bijeenkomst Dineren en Leren Omgevingswet Noordwest Overijssel van Natuur en Milieu Overijssel.
18 september	Deelname aan kennisbijeenkomst biodiversiteit "Hoe maak ik mijn erf nog levendiger". Hier was ook een kleine informatiestand van onze vereniging aanwezig.
19 oktober	Lezing "Er is leven na de groei" bijgewoond van Matthias Olthaar. Lezing over een andere inrichting van onze economie

Communicatie en PR

De vereniging maakt voor haar communicatie o.a. gebruik van de website, facebook, perspublicaties in de plaatselijke nieuwsbladen en natuurlijk ook via ons kwartaalblad Meander.

Activiteiten van de vereniging worden ook bekend gemaakt op de Cultuuragenda Ommen.

Dit jaar is gestart met het mailen van leden over natuur en milieu-aangelegenheden die niet direct over de vereniging zelf gaan. De leden krijgen daarbij de gelegenheid zich af te melden voor deze niet direct vereniging gerelateerde berichten.

Activiteitenprogramma

De activiteitencommissie, bestaand uit Ella Roelfs-Rijzebol en Machteld Oudshoorn, heeft een interessant en zeer divers jaarprogramma georganiseerd.

23 januari	Lezing over vleermuizen door Theo Douma.
15 april	Korte zwerftocht onder leiding van Arend Spijker, vertrek vanaf parkeerplaats Steile Oever.
22 april	Excursie Engbertsdijksvenen door boswachter Kees Jan Westra.

6 mei	Lange zwerftocht door de omgeving van Ommen, vertrek vanaf Kinderboerderij Ommen.
18 mei	Dauwtrappen-voegelexcursie met Henk Ruiter.
7 juni	Excursie Biologisch-dynamisch boerenbedrijf te Raalte.
19 september	Lezing Geert de Vries: Vogels in woonomgeving en wintervogels in buitengebied.
31 oktober	Lezing "water" door Bas Worm.
25 november	Speuren naar sporen met Arend Spijker, vertrek vanaf Achteresweg Ommen. Deze excursie was gepland op 18 november maar wegens hevige regenbuien verplaatst naar 25 november. Er waren alsnog 17 enthousiaste deelnemers.
27 november	Film "The Milk System", in het kader van het Film Food Festival.

Het idee voor de filmavond op 27 november komt van verenigingslid Joke Blom. Zij heeft de avond ook georganiseerd.

Helaas ging de lezing over de Engbertsdijksvenen op 3 april wegens omstandigheden niet door. De excursie door het gebied, een kleine drie weken, later gelukkig wel. De lezing is verplaatst naar 8 april 2024.

Excursie Biologisch-dynamisch boerenbedrijf te Raalte (foto: Dook van Gils)

BIJLAGE 1: SAMENWERKING EN OVERLEGVORMEN

Voor het bereiken van onze doelstellingen werken we samen met andere partijen. Hierna volgt een opsomming van organisaties waarmee we relaties hebben.

- Natuur en Milieu Overijssel (NMO)
We werken, via een partnerovereenkomst, samen met NMO en voeren daarvoor geregeld overleg over actuele natuur- en milieuzaken. Via het Groen Platform Vecht adviseren wij NMO in het ambtelijke en bestuurlijke traject van het integrale project Ruimte voor de Vecht. NMO faciliteert en adviseert ons bij het burgerinitiatief Ommermars.
- Stichting Groen Platform Vecht
We zijn deelnemer in deze stichting en adviseren over de ontwikkelingen in het programma Ruimte voor de Vecht. Ons lid Leo Oudejans behartigt de belangen van natuur en milieu in de werkgroep “Varen” en in het project “Inrichting halfnatuurlijke Vecht traject Hardenberg-Ommen”.
- Nederlands-Duitse samenwerking
Namens het Groen Platform Vecht heeft ons overleg met vertegenwoordigers van verschillende Duitse overheden geleid tot een grensoverschrijdend project, waarbij Europese subsidie is ontvangen. Doel van dit project is om de mogelijkheden van onze visie Rust en Drukte in het Duitse Vechtgebied geïmplementeerd te krijgen. Wij nemen in een adviserende rol deel aan de gevormde Duits-Nederlandse projectgroep. Het onderzoek heeft geleid tot een integrale visie “Ruhe und Betriebsamkeit”, waarin natuur, water, landbouw en recreatie in het Duitse deel van de Vecht aan de orde komen. Een gedurfde totaal visie, waarvan wij kunnen leren. In overleg met de Duitse collega’s wordt onderzocht of een presentatie bij ons mogelijk is.
- Burgerinitiatief Ommermars
Onze vereniging wordt door een bestuurslid vertegenwoordigd in de Stichting Burgerinitiatief Ommermars. In dit kader wordt ook overlegd met de partners Stichting Heidehof, Staatsbosbeheer en Gemeente Ommen.
- Gemeente Ommen
We hebben periodiek bestuurlijk overleg met gemeente Ommen over beleid en bestuurlijke relevante zaken op het gebied van natuur, milieu en ruimtelijke ordening.
- Natuurmonumenten
Diverse overleggen en adviezen over beheerzaken van hun natuurgebieden.
- Landgoed Junne
Wij hebben een goed contact met de rentmeester van Landgoed Junne over beheerzaken van hun bos- en natuurgebieden.

- Landschap Overijssel
Diverse overleggen over beheerzaken van natuurgebieden en burgerinitiatief Ommermars .
- Staatsbosbeheer
Diverse overleggen over actuele natuur- en beheerszaken. Afstemming met betrekking tot zaken in het project Ruimte voor de Vecht.
- Stichting Heidehof
In het project Burgerinitiatief Ommermars is Stichting Heidehof eigenaar van het noordelijk deel. In dat kader worden overleggen gevoerd over de samenwerkingsvorm en het beheer en inrichting van dit gebied.
- Kinderboerderij Ommen en Bijenvereniging
We maken als vereniging gebruik van de Kinderboerderij als locatie voor activiteiten en we zorgen voor de vlindertuin op het terrein in het Laar. Naast onze eigen activiteiten denken we ook mee aan activiteiten van de Kinderboerderij die bij onze doelstellingen passen.
- Landgoed Den Woesten Heide
Advisering over beheer en natuurontwikkeling en uitvoering landschapsonderhoud Varsenerveld.
- Stichting Das&Vecht
Afstemming over beschermingsmaatregelen voor marterachtigen en over faunapassages.
- Groei en bloei afdeling Ommen
Uitwisseling activiteitenprogramma's.
- De Koppel – Hardenberg
Verkenning vindt plaats over nauwere samenwerking op het gebied van voorlichting en educatie. Ook stemmen we af over natuur- en milieuzaken die het Vechtgebied betreffen.
- KNNV afdeling Zwolle e.o.
Via het Groen Platform Vecht vindt afstemming met KNNV plaats over Vechtzaken.
- Vrienden van Dalfsen
Via het Groen Platform Vecht vindt met de Vrienden afstemming plaats over Vechtzaken.

Dit jaarverslag wordt gekenmerkt door het overlijden op 20 augustus 2023 van de voorzitter van onze werkgroep **Han Bouman** op de leeftijd van 86 jaar. Hij werd begraven op de Natuurbegraafplaats "Hoogengraven" in Arriën.

In 2022 werd er binnen de Vogelwerkgroep nog stil gestaan bij het feit dat Han al 65 jaar lang vogels ringde. De eerste vogels waren 5 jonge spreuwen in Overveen op 12 mei 1957. De laatste vogels die Han heeft geringd waren kerkuilen op dinsdag 4 juli 2023 in Eerderachterbroek. Han heeft meer dan **26.000** vogels geringd. In totaal zijn er **5653** terugmeldingen van door Han geringde vogels, waarvan **269** in het buitenland. Het ringen begon vaak in maart met de raven in Junne, daarna volgden de bosuilen, steenuilen, torenvalken, buizerds, haviken, sperwers,

wespendieven, ooievaars en eindigde meestal met de kerkuilen in augustus/september. Maar naast het ringen had Han ook een opvang voor gewonde en zieke vogels. Door zijn kennis en ervaring waren ze bij hem aan het goede adres. Ze werden verzorgd, zo nodig gerepareerd en weer losgelaten in de habitat waar ze uit kwamen. Verder was hij jarenlang voorzitter van de Vogelwerkgroep en vraagbaak voor de leden. In al die jaren heeft Han ontzettend veel kennis van vogels, hun gedrag en bijzonderheden zich eigen gemaakt en

overgedragen aan ons en vele andere vogelaars.

Door de leden van de Vogelwerkgroep werden in het afgelopen jaar de gebruikelijke werkzaamheden uitgevoerd en die waren:

Watervogels

Vanaf oktober tot en met maart werden de watervogels geteld op de Overijsselse Vecht vanaf de stuw bij Diffelen tot aan de stuw in Vilsteren en op de Beneden Regge van Hancate tot de instroom van de Regge in de Overijsselse Vecht. De maanden september en april werden overgeslagen vanwege de recreatie. De gegevens werden doorgegeven aan Sovon. Er werden **29 soorten** waargenomen waaronder: Dodaars, Krakeenden, Slobeenden, Smienten, Wintertalingen, Grote Zaagbekken en Casarcas.

Oeverzwaluwen

De vogelwerkgroep had in het verleden een kunstwand voor oeverzwaluwen geadopteerd bij de Midden-Regge in Hancate. Afgelopen jaar werd er niet in gebreed.

Grote Gele Kwikstaart en IJsvogel

De Grote Gele Kwikstaart en de IJsvogel langs de Beneden Regge van Hancate tot Archem werden geïnventariseerd en de broedgegevens worden doorgegeven aan Sovon en Landschap Overijssel.

Grote Zilverreiger en Ooievaar

In de winter werden op een slaappleaats **16** Grote Zilverreigers geteld en doorgegeven aan Sovon. Ook in de winter werd in een weekend van januari meegedaan aan de telling van de ooievaars die in Nederland overwinteren en de gegevens werden doorgegeven aan Stork. In ons werkgebied waren er **5** en landelijk werden er **915** geteld.

Raven

In de gemeente Ommen broedde vanaf de jaren negentig de raaf. De ring- en andere gegevens werden doorgegeven aan het Vogeltrekstation en er werden nestkaarten gemaakt voor Sovon. Afgelopen jaar werden er drie nesten gevonden en werden er **8** jongen geringd. Eén nest in een boom kon niet worden beklommen en een ander nest mislukte. Zie ook de vorige Meander.

Kleine Zangvogels

De werkgroep had in de gemeente Ommen op een tiental plaatsen een aantal nestkastjes hangen. Deze werden een aantal keren in het broedseizoen bezocht, te beginnen eind april en tot ongeveer half juni als de laatste jongen zijn uitgevlogen. Er kwam op verschillende locaties weer predatie voor door bijvoorbeeld de eekhoorn, de steenmarter of boommarter. In het najaar werden de nestkastjes door de betreffende controleur schoongemaakt. Omdat de registratie van de resultaten van alle nestkastjes te wensen overliet werd in het najaar besloten dat de soort wordt geteld te weten de Koolmees, de Pimpelmees en de Bonte Vliegenvanger en van deze soorten wordt in 2024 het aantal bezette kasten genoteerd en worden bijzondere broedgevallen gevolgd.

Bosuil, Steenuil, Kerkuil en Torenavalk

De werkgroep had bij meestal eigenaren van een schuur, een hooiberg of een boom, ongeveer 185 nestkasten hangen. Deze werden door de controleur van het betreffende gebied gecontroleerd. Afhankelijk van het broedseizoen van de betreffende vogel werden deze kasten meerdere keren bezocht vanaf eind maart tot september van dat jaar. Indien de kast bezet was dan werd het broedseizoen nauwkeurig gevolgd vanaf de ei

fase totdat de jongen zijn uitgevlogen. Zo nodig werden de kasten schoongemaakt en of vervangen. De gegevens werden ingevoerd bij het Vogeltrekstation. Van een aantal werd een nestkaart voor Sovon gemaakt en afhankelijk van het gebied werden gegevens doorgegeven aan de het Landschap Overijssel of Landgoed Junne. Het resultaat van het afgelopen jaar stond in de vorige Meander en in het kort was dit het resultaat van geringde jonge vogels: Bosuilen 0; Steenuilen 37; Kerkuilen 99 en Torenvalken 24.

Roofvogels

Afgelopen jaar werden er wel nesten van roofvogels (Buizerd, Havik, Sperwer, Wespendif, Rode Wouw, Boomvalk) opgespoord, maar er zijn nagenoeg geen jongen geringd. Er werd een roofvogelinventarisatie op het landgroep Junne gehouden. Een nest van de Rode Wouw is mislukt en de oorzaak was onbekend.

Ooievaar

In de gemeente Ommen broedden sinds 2005 weer ooievaars. De nesten op een paal staan meestal op het erf bij iemand of in het land van de eigenaar. De laatste paar jaar nestelden de ooievaars ook op meerdere plaatsen in bomen. Het broedseizoen werd gevolgd en de bezette nesten

werden geteld evenals het aantal jongen dat uitvloog. Er waren **18** bezette nesten. De jongen werden met ingang van 2023 niet meer geringd op advies van STORK. De gegevens van twee nesten in de Archemermaten werden aan STORK en Landschap Overijssel doorgegeven.

Nachtzwaluw

In juni werd op twee verschillende avonden op de Lemelerberg en de Archemerberg de territoria geteld van de Nachtzwaluw. Er werd door koppels geteld aan de hand van een kaart van het hele gebied en de gegevens worden doorgegeven aan Sovon en een verslag voor het Landschap Overijssel. Dit jaar werden er **39** territoria geteld en het jaar daarvoor **41**.

Scholekster

In 2023 werden de Scholeksters die op de daken broeden in de bebouwde kom van Ommen geteld. Zo mogelijk werden de broedsels en de jongen gevolgd. Het bleek bepaald geen succesjaar te zijn, want er werden maar enkele jongen groot.

Tapuit

Sinds 2022 werd er nestgelegenheid voor de Tapuit in het Junner- en Arriënkoeland en de Ommermars gecreëerd, maar er werd tot op heden nog niet in gebroed.

Vogels ringen en inventariseren

Al jaren werden vanaf begin april tot half augustus er met behulp van netten vogels gevangen en geringd in het Junnerkoeland. De gegevens werden doorgegeven aan het Vogeltrekstation en Sovon. Verder werd in het gebied van de Erve Koesafari en de Leusenermaan geïnterviewd en in de Ommermars sinds vorig jaar. De gegevens werden doorgegeven aan respectievelijk Universiteit van Wageningen, aan Staatsbosbeheer en de Stichting Ommermars.

Terugmeldingen

Er kwamen weer diverse terugmeldingen van gevonden of gesignaleerde vogels uit Nederland, Frankrijk, Duitsland en Spanje binnen. Daarbij was een Ooievaar die inmiddels **14 jaar oud** was en geringd in Witharen.

Samenwerking

Aan het Landschap Overijssel, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten zijn weer verschillende diensten verleend, onder andere de Nachtzwaluw telling. Ook werd er op de lammetjesdag weer een stand ingericht. Succesvol was het pluizen van uilenballen waar de jeugd aan kon deelnemen.

Vogelwerkgroep

De Vogelwerkgroep, bestaande uit 30 leden, kwam vier keer bij elkaar. De waarnemingen van bijzondere vogels in ons werkgebied werden verzameld en waren te lezen in het blad of op de site van de vereniging.

Alle werkzaamheden die de leden van de Vogelwerkgroep tot dusver deden werden in een overzicht weergegeven en vervolgens werd hieruit een activiteitenplan voor de komende tijd samengesteld.

Ook werden de activiteiten van de Vogelwerkgroep herschreven en geplaatst op de site van onze vereniging.

Doordat er in vele gebieden leden van de Vogelwerkgroep liepen en verbleven die veel zien en horen, ging er een vorm van preventie uit en als bleek dat er iets niet in de haak is, dan werd er aan de bel getrokken bij de betreffende eigenaar, de beherende instantie of de opsporingsinstantie.

Verschillende leden namen deel aan het provinciaal steenuilenoverleg en het jaarlijkse overleg van de Werkgroep Kerkuilen Noord/West Overijssel. Ook werd de jaarlijkse landelijke dag van de Werkgroep Roofvogels Nederland bijgewoond.

JAARVERSLAG 2023 ZOOGDIERENWERKGROEP

Algemeen

Ook in dit jaarverslag weer een oproep om lid te worden van onze zoogdierwerkgroep, we zijn nog steeds opzoek naar (meer) leden. Mensen die het leuk vinden om bv met de vleermuiskastcontroles op oa landgoed Eerde mee te doen zijn van harte welkom. Ook mensen die het leuk vinden om otters, dassen (burchten) en/of andere marterachtigen te inventariseren en te monitoren, of evt. andere zoogdieren, kunnen zich bij mij melden.

Stichting Das & Vecht (D&V)

Ook in dit jaarverslag even wat duiding betreft dassen- en marteronderzoek. Als (leden van de) zoogdierwerkgroep werken wij nauw samen met andere (zoogdieren)'clubs', zowel landelijk, als regionaal. Meerdere leden van onze werkgroep zijn ook vrijwilliger bij o.a. stichting 'Das & Vecht' en/of bij CaLutra, de otterwerkgroep van de Zoogdierverseniging.

Alle gegevens, van en over dassen (ook van otter en bv boommarter) worden verwerkt door D&V, alle inventarisatiegegevens worden ook door D&V verzameld en in een databank vastgelegd. Ook de verkeerslachtoffers worden zoveel mogelijk door deze stichting bijgehouden, dus als er een melding is van een (dode)das, altijd even doorgeven aub! Ook meldingen van andere marterachtigen, zoals otter, steen- en boommarter, bunzing, hermelijn en wezel, graag melden bij:

G. Houtschild, telefoon: 06-11309982, e-mail: g.houtschild@home.nl

Of (b.g.g.):

T. Wesselink, telefoon: 06-31599301, e-mail: thirzawesselink@gmail.com

Maar het mag uiteraard ook bij mij (Arend Spijker, e-mail: arendspijker@hotmail.com).

Via D&V hebben we dit verslagjaar 42 meldingen van verkeerslachtoffers binnen gekregen. Dit waren uiteraard allemaal meldingen binnen het werkgebied van stichting Das & Vecht (in het Vechtdal). Bijzonder is dat er ook 2 wasbeerhonden gemeld zijn als verkeerslachtoffers.

Hieronder een grafiekje van de afgelopen vijf jaar, het laat duidelijk zien dat de aantallen verkeersslachtoffers dit verslagjaar behoorlijk hoger zijn, zelfs 13 meer dan vorig jaar.

Otters

Gelukkig komen we weer steeds vaker otters tegen in ons werkgebied. Toch blijven otters kwetsbaar. Otters hebben namelijk een groot leefgebied en door het enorme dispersievermogen van otters worden er nog steeds veel dieren doodgereden. Naar schatting komt jaarlijks 25% van de otterpopulatie om door aanrijdingen. Ook ondanks dat er met de verschillende wegbeheerders goede afspraken zijn gemaakt, zodat er bij knelpunten otterpassages worden gemaakt. Dit jaar (2023) zijn er in Overijssel 41 otters doodgereden. Waarvan ook een aantal in het Vechtdal. Zelf heb ik in april 3 dode otters bij elkaar gevonden op de N48, een vrouwtje en 2 jongen!

Moeder met 2 jongen, doodgereden op de N48

In verband met onderzoek willen we graag dat meldingen van otters (levend en dood), ook sporen (bv spraints) en of andere waarnemingen, aan ons worden doorgegeven. Ze worden dan verder onderzocht door één van ons.

Meldingen mogen aan bovenstaande adressen worden gemeld maar ze mogen ook aan mij worden doorgegeven, Arend Spijker: **0611198967**.

Otterspraint (met veel visgraten)

Bevers

In 1826 werd de laatste bever in Nederland doodgeslagen in de IJssel bij Zalk. In 1988 zijn er weer bevers uit Polen in Nederland uitgezet, de herintroductie van deze bevers was o.a. in de Biesbosch. Na een langzame start is sinds 2011 de beverpopulatie flink gegroeid. Momenteel hebben bevers zich over een behoorlijk deel van ons land verspreid.

Ook in ons werkgebied worden er sinds een paar jaar weer bevers waargenomen, zowel in de Vecht als ook in de Regge. Of dit zwervende nog solitaire dieren zijn, of dat er al sprake is van een vaste groep met een vaste burcht, is nog niet helemaal duidelijk.

Bij de stuw in Vilsteren is begin april ook een bever gezien, die liep zelfs 'gewoon' over de stuw. Ook dit was waarschijnlijk een zwervend dier op zoek naar een geschikte plek en/of partner.

Bever stuw Vilsteren (foto via DalfsenNet)

Arend Spijker

Vleermuizen jaarverslag 2023

(door coördinator vleermuizenwerkgroep: Ella Roelfs- Rijzebol)

In principe doen alleen personen mee die in staat zijn de verschillende soorten te onderscheiden. Dat leer je niet zomaar. Daarvoor is het noodzakelijk om meerdere jaren met kenners mee te lopen.

De voornaamste reden om vleermuizen te monitoren is om de soort te helpen bijvoorbeeld door het ophangen van vleermuizenkasten. Deze maatregel is vooral gericht op doelsoorten welke afhankelijk zijn van gebouwen of oude bomen om zich voort te planten.

Voorafgaande aan alle tellingen bekijkt de coördinator of er voldoende deskundigen op dit gebied aanwezig zijn, zo niet dan vervalt de teldatum. Dit was in 2023 twee keer het geval.

Totaal aantal getelde vleermuizen in 2023:

143 Rosse vleermuizen

1 Gewone dwergvleermuis

79 Franjestaarten.

Opmerkelijk is dat er in de maand juli heel veel Franjestaarten gebruik maakten van de kasten en in de maand november was het overgrote deel Rosse vleermuizen.

Ook ontdekten we in de maand juli regelmatig jonge vleermuizen en soms een aantal bosmuizen die de kast hadden ingenomen als “werpkist”. Uiteraard zijn er ook heel veel vogels en met enige regelmaat wespen die de kasten te gemakkelijk vinden om links te laten liggen en er op eigen initiatief een wespen- of vogelnestkast van maken.....

Behalve het tellen van de soorten is het belangrijk dat de kasten compleet zijn. Dat de deksels passen, de nummering in orde is en de ladders schoon en bruikbaar zijn. Gerrit Houtschild zet zich enorm en met volle overgave in om deze klussen voor ons op te knappen, samen met Marcel Meenhuis en Henk Steen beide werkzaam bij Natuurmonumenten. Er wordt nu gewerkt aan de juiste coördinaten op nieuwe overzichtskaarten omdat deze waren verouderd.

In de maand november worden alle kasten schoongemaakt tijdens de laatste jaartelling zodat we weer opgeruimd kunnen beginnen aan een nieuw jaar.

Een kleine groep, van de vaste tellers, telt een paar keer per jaar de vleermuizen op de zolder van kasteel Eerde. Tot nu toe vinden we wel veel vleermuizenpoep, maar helaas hebben we daar nog geen vleermuis kunnen waarnemen.

Ella Roelfs- Rijzebol

Evenals voorgaande jaren hebben we ook dit jaar weer gemaaid en gehoid in het Varsenerveld. Een klein restantje vochtige heide dat niet ontgonnen is.

Op 5 oktober hebben we gemaaid met apparatuur en hulp van Staatsbosheer waar we ieder jaar weer dankbaar gebruik van mogen maken.

Zaterdag 7 oktober verzamelden zich zo'n 17 vrouw/man/kind om het maaisel bij elkaar te harken en op een broeihoopt te zetten.

Mede vanwege het mooie weer verliep het werk voorspoedig. Later is er ook nog wat boomopslag verwijderd zodat het gebied een open karakter blijft behouden. Het takkenafval wordt op hopen gelegd als schuilplaats voor allerlei beesten/beestjes.

Een van de plantensoorten die hoort bij soortenrijke vochtige heide is het heidekartelblad.

Het is een halfparasiet. Door via de wortels voedsel bij grassen af te tappen weet hij zich prima staande te houden in een voedselarme omgeving. Bovendien put hij op de manier zijn gastheer uit die daardoor wegwijnt zodat de vegetatie openblijft waardoor bijvoorbeeld een teer plantje als liggende vleugeltjesbloem ook een kans krijgt. Dat geeft in het voorjaar een prachtig kleurrijke vegetatie.

Heidekartelblad. In april/mei bloeiende halfparasiet.

Liggende vleugeltjesbloem en Moeraswolfsklauw.
(lichtgroene kruipend stengeltje op de voorgrond) Beiden gebaat bij een open , voedselarme vegetatiestructuur.

Ook het Valkruid (*Arnica montana*) bloeide dit jaar weer prachtig.

De 's nachts heerlijk geurende Welriekende nachtorchis kwam dit jaar met ca. 25 exemplaren tot bloei.

Een welkome verrassing was de vondst van witte waterranonkel na enkele jaren afwezigheid. Het kroonblad is helemaal wit. Dit in tegenstelling tot de gewone waterranonkel die een gele nagel (begin van kroonblad) heeft. Witte waterranonkel is een soort van zwak gebufferde zure vennen en in Nederland zeldzaam.

Ook dit jaar in juni/juli weer honderden heideblauwtjes. Echt bijzonder.

Rode lijstsoorten Varsenerveld 2023

(vetgedrukt = Europese Habitatrichtlijn)
(*cursief 2023 niet aangetroffen*)

Moeraswolfsklauw

Bruine snavelbies

Witte snavelbies

Veenbies

Stijve ogentroost

Hondsvioltje

valkruid

Heidekartelblad

Moeraskartelblad

Welriekende nachtorchis

Liggende vleugeltjesbloem

Sierlijke vetmuur

Blauwe knoop

klokjesgentiaan

Vlottende bies

witte waterranonkel

Wateraardbei

Moerassmele

Addertong

echte guldenroede

bleekgele droogbloem

Ronde zonnedauw

lycopodiella inundata

Rhynchospora fusca

Rhynchospora alba

Trichophorum cespitosum

Euprasia stricta

viola canina

arnica montana

(ingezaaid 2019 en nu 12 bloeiend)

Pedicularis sylvatica

Pedicularis palustris

platanthera bifolia

polygala serpyllifolia

sagina nodosa

Succisa pratensis

gentiana pneumonanthe

eleogiton Fluitans

ranunculus ololeucos (ca 30 bloeiend)

potentilla palustris

deschampsia setacea

ophioglossum viride

Solidago virgaurea

gnaphalium luteo-album

Drosea intermedia

Kleine zonnedauw
Stijve moerasweegbree
Lavendelheide
Kleine veenbes
Kleine valeriaan
Vetblad
kussentjesveenmos
klein warkruid
Dwergylas
Canadees hertshooi
Moerashertshooi
Pilvaren
Gevlekte orchis
Bevertjes
Grondster
Beenbreek
Stekelbrem
Spaanse Ruiter

Drosera rotundifolia
Echinodurus ranunculoides
andromeda polifolia
Oxycoccus palustris
valeriana dioica
pinguicula vulgaris
Sphagnum Compactum
Cuscuta epithymum
Radiola linoides
Hypericum canadense
Hypericum elodes
Pilularia globulifera
Dactylorhiza maculata
Briza media
illecebrum verticillatum
Narthecium ossifragum
Genista anglica
Cirsium dissectum (5 ex vegetatief)

Er is op verzoek van de buurtvereniging Vinkenbuurt een globale inventarisatie uitgevoerd van enkele bermen in de buurtschap. Er is aldaar een bewoners-initiatief ontwikkeld om deze bermen zelf te gaan beheren. Dus niet meer met de gemeentelijke klepelmaaier en vervolgens het maaisel laten liggen, maar maaien door een lokale boer en het maaisel afvoeren zodat de berm schraler wordt en daardoor bloemrijker. Veel bermen zijn nog steeds behoorlijk voedselarm en zullen bij een verschrallingsbeheer snel in bloemrijkdom toenemen.

Het stijf havikskruid zal zich bij een verschrallingsbeheer verder gaan uitbreiden en de bermen in de zomer prachtig geel kleuren.

Vechtkade en vlindertuin het Laar

Op 24 juni was er een door ons georganiseerde excursie voor de bewoners van de Vechtkade naar de 'groenstrook' tussen de Vecht en de bebouwing.

Wij hebben daar de afgelopen jaren stroomdalflora gezaaid en geplant.

De gemeente, eigenaar van de grond, maait het eenmaal per jaar en voert het maaisel af.

Door de extreme droogte van het voorjaar was het ogenschijnlijk een dorre vlakte maar bij nader inzien was er nog genoeg te beleven. Veel planten zijn gespecialiseerd in het omgaan met droogte. Daar waar het gras afsterft door de droogte nemen kleine plantjes de kans waar om tot bloei te komen. Daarvoor moet je soms wel even door je knieën maar dat is de moeite waard.

Een voorjaarsganzerik tussen de muurpeper. Wie het kleine niet eert.....

Een open vegetatiestructuur met o.a. klaproos, margriet, muurpeper en zacht vetkruid. Juist die openheid is belangrijk voor vlinders en insecten

Door de natte juli en augustusmaand is het allemaal toch nog heel bloemrijk geworden.
Steenanjer, zandblauwtje, hazenpootje, sint-janskruid, muurpeper gewone rolklaver. Duizendblad. Smalle weegbree. Wat een soortenrijkdom.

Klepelmajaier van de gemeente maait 'per ongeluk' ook de struikjes af. ©
Hopelijk lopen die dit jaar weer uit.

Ondanks de droogte bloeit de steenanjer in het verdorde gras uitbundig.

Gewone rolklaver

De waardplant van het Icarusblauwtje die er regelmatig rondvloog.

Icarusblauwtje

In de Ommermars kwam o.a. het grasklokje prachtig tot bloei. Mooi om te zien dat de stroomdalflora zich herstellen kan. In een dichte grasmat maken deze soorten geen schijn van kans. Maar in een open zandige omgeving, zoals bijvoorbeeld na een flinke overstroming van de Vecht waarbij vers zand wordt afgezet, kunnen ze zich opnieuw vestigen.

Vlindertuin het Laar

Koninginnepagerups op wilde peen.

Gehakelde aurelia op geel bloeiende vlinderstruik.

Rups van Atalanta op brandnetel

Ja, brandnetel is een belangrijke voedselplant voor rupsen van diverse vlindersoorten.

Bijvoorbeeld: Kleine vos, dagpauwoog, landkaartje en atalanta.

Atalanta

Bruin zandoogje op knoopkruid

Erwin maait in het najaar het hooilandje in de vlindertuin.

Tijdens de werkzaamheden werd hij regelmatig aangevallen door assertieve bijen, maar hij ging, met dank aan zijn beschermende hoedje, onverstoort door. Hulde.

Zin om mee te helpen met de plantenwerkgroep!?

Meld je gerust aan.

ruitermusic@gmail.com